

Spoštujmo hrano,
spoštujmo planet

Kje smo in kam gremo?

Tadeja Kvas Majer, MKGP - slovenski dan brez zavržene hrane - 24. 4. 2024

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Spoštujmo hrano,
spoštujmo planet

NAŠA
SUPER
HRANA

I FEEL
SLOVENIA

Ali vemo.....?

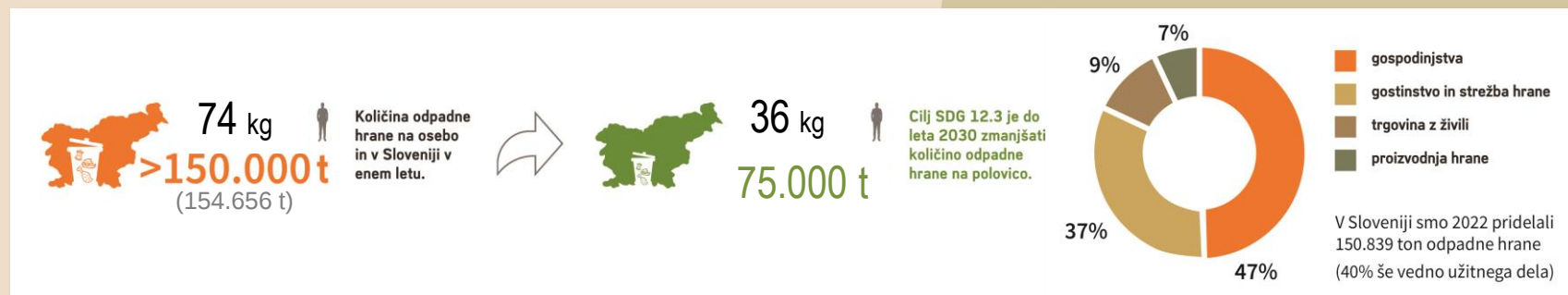

- 1,2 izgube hrane*
- 3, 4 presežki hrane*
- 4 donirana hrana*
- 5 za prehrano živali*
- 7 neužitni del hrane*
- 6, 8 odpadna hrana (del)*

ODPADNA HRANA – kje smo?

Vpliv izgub hrane in odpadne hrane na prehransko varnost

- Več hrane kot zavržemo, večji pritisk ustvarjamo na pridelavo hrane, cene hrane in posledično na okolje/naravo/podnebje in tudi prehransko varnost.
- V Sloveniji smo 2022 pridelali **150.839 t odpadne hrane** (40% še vedno užitnega dela) = **72 kg/prebivalca**:

- Prav tako **precejšen del pridelkov tudi ni pobran s polja** zaradi različnih vzrokov (nihanja cen, ponudba/povpraševanje, brez pogodb, tržni standardi, delovna sila...).
- Vsak posameznik in vsak člen verige preskrbe s hrano lahko prispeva k manj izgubam hrane in odpadni hrani.

ODPADNA HRANA 2020 do 2022

Kje smo po verigi?

Nastala odpadna hrana, Slovenija	2020 (t)	2021 (t)	2022 (t)
SKUPAJ	154.656	154.185	150.839
... nastala v proizvodnji hrane (vključno s primarno) (tone)	10.904	13.561	10.645
... nastala v distribuciji in trgovini z živili (tone)	15.264	14.424	14.070
... nastala v gostinstvu in strežbi hrane (tone)	50.035	46.568	55.839
... nastala v gospodinjstvih (tone)	78.453	79.632	70.285

Vir: SURS

ODPADNA HRANA 2020 do 2022

Izbrane dejavnosti iz postavke "Gostinstvo in strežba hrane"

	2020 (t)	2021 (t)	2022 (t)
<i>Izbrane dejavnosti iz postavke "Gostinstvo in strežba hrane" - SKUPAJ</i>	29.136	38.153	47.130
Dejavnost hotelov in podobnih nastanitvenih obratov (I55.100 po SKD 2008)	2.410	2.902	4.029
Dejavnost strežbe jedi in pijač (I56 po SKD 2008)	21.331	25.586	32.835
... od tega restavracije in gostilne (I56.101 po SKD 2008)	19.623	23.577	30.368
Predšolska vzgoja (P85.100) in osnovnošolsko izobraževanje (P85.200 po SKD 2008)	1.460	5.364	6.046
Bolnišnična zdravstvena dejavnost (Q86.100 po SKD 2008)	1.689	1.833	1.813
Dejavnost nastanitvenih ustanov za oskrbo starejših in invalidnih oseb (Q87.300 po SKD 2008)	2.247	2.468	2.407

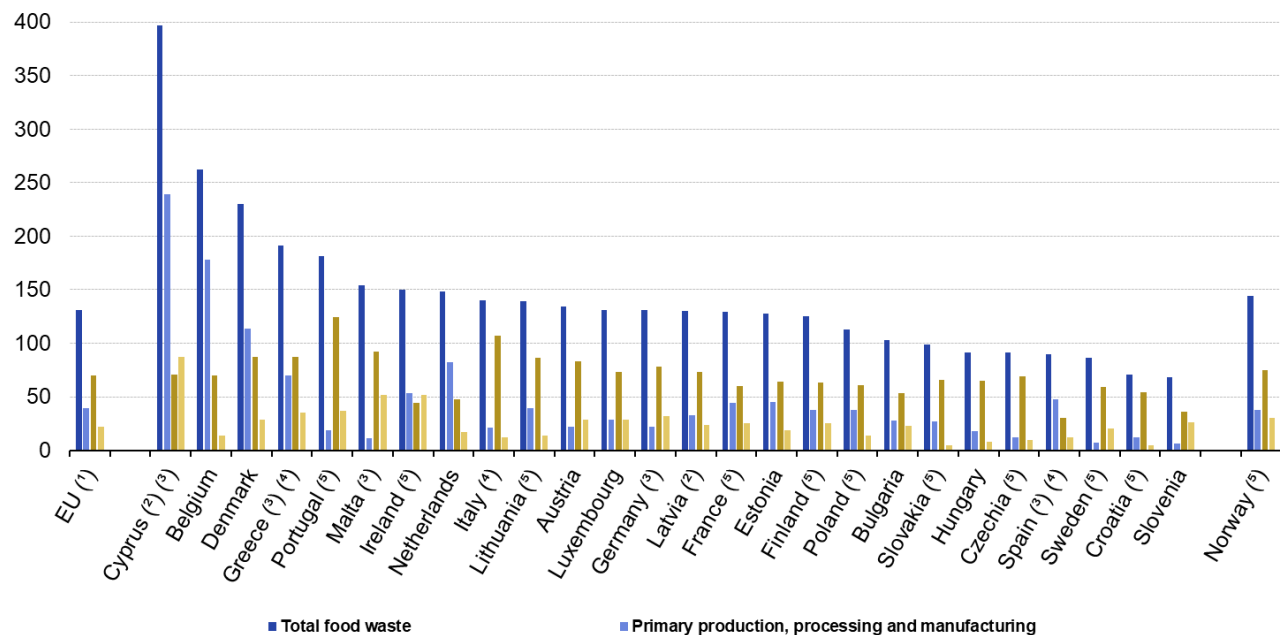
Vir: SURS

ODPADNA HRANA V EU – KJE SMO

- 58,5 mio t (131 kg/osebo/leto)
- Povprečno 10% vse dobavljene hrane se zavrže
- Več kot 50% se je ustvari v gospodinjst.
- Proizvodnja in predelava hrane ustvarita 20%

Food waste by sector of activities by Member State, 2021

(kilograms per inhabitant)

(1) Estimated data.

(2) Definition differs in some figures.

(3) 2021 data not reported, 2020 data presented.

(4) Definition differs or estimates in some figures.

(5) Estimates in some figures.

Source: Eurostat (online data code: env_wasfw)

Skupine živil, ki po študiji JRC predstavljajo največji delež odpadne hrane-vse faze

- Zelenjava 41%
- Sadje 34%
- Žitarice 17%
- Meso 17%
- Oljnice 15%
- Krompir 12,5%
- Mleko 8%
- Jajca 2,5%
- Ribe 4%

Tudi v Sloveniji se po podatkih v okviru projekta Life4Climate (gospodinjskih dnevnikov) **zavrže največ zelenjave, sadja, pekovskih izdelkov in mesa ter mesnih izdelkov**

KJE SMO, KAM GREMO?

- **2015** EU in njene države članice smo se zavezale, da bomo izpolnile cilje glede izgub hrane in zmanjšanja količine odpadne hrane do leta 2030 (nacionalne Strategije)
- **2016** vzpostavitev EU Platforma za preprečevanje izgub hrane in odpadne hrane, ki je decembra 2019 sprejela Priporočila za vse člene verige preskrbe s hrano.....
- **2020** se EK v F2F zaveže, da bo določila izhodišča in predlagala zavezujoče cilje za zmanjšanje odpadkov v EU
- **2017 (junij): Zakon o kmetijstvu: vključitev področja Doniranje hrane**
 - opredelitev donatorja in posrednika pri razdeljevanju donirane hrane
 - opredelitev upravičenca za prejem donirane hrane
 - opredelitev možnosti sofinanciranja nakupa tehnične opreme posrednikom
- **2018 (maj): Prvi JR za sofinanciranje nakupa tehnične opreme posrednikom pri razdeljevanju donirane hrane (50.000 € (10 prejemnikov))**
- **2020 – Skupna Izjava o sodelovanju za zmanjševanje izgub in odpadne hrane (celotna veriga)**
- **2021 – Strategija za manj izgub hrane in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano: „Spoštujmo hrano, spoštujmo planet“**
- **2023 - Akcijski načrt za izvedbo strategije**
 - 57 konkretnih ukrepov na vseh nivojih in sektorjih:
 - Nacionalna shema za manj odpadne hrane
 - Priporočila (tudi za ŽPI)
 - Vzpodbujanje usposabljanja
 - Ozaveščanje
 - Vzpodbude v SKP (EIP, LEADER, JN merila...)
 - Vključitev v kodeksa odgovornega poslovanja s hrano in trženja

Strategija za manj izgub hrane in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano

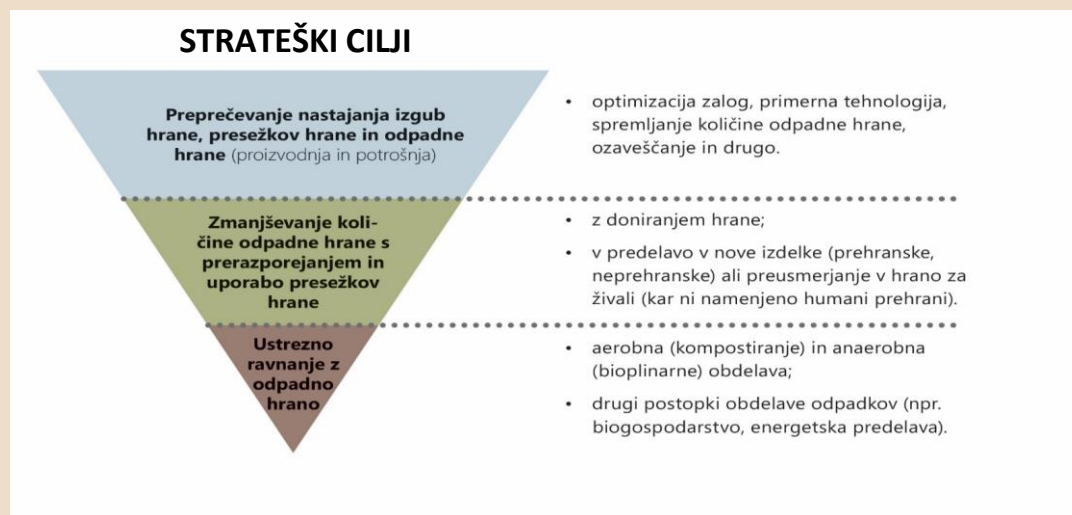
»SPOŠTUJMO HRANO – SPOŠTUJMO PLANET«

- ✓ *SDG 12.3: cilj je prepoloviti količino odpadne hrane na prebivalca v prodaji na drobno in pri potrošnikih ter zmanjšati izgube hrane vzdolž proizvodne in dobavne verige, skupaj z izgubami po spravilu, do leta 2030.*
- ✓ *Ključni cilj je spremeniti način razmišljanja v družbi. To pomeni spoštovanje in odnos do hrane ter naravnih virov, potrebnih za njeno proizvodnjo.*

POTREBE

1. Izboljšanje učinkovitosti trajnostne pridelave in predelave, učinkovitejše distribucije, trženja in prodaje
2. Informiranje, dvig osveščenosti in sodelovanje
3. Izobraževanje in usposabljanje
4. Sodelovanje med deležniki
5. Zakonodajni vidik (pregled in odprava ovir)

Izhaja iz Strategije za manj izgub hrane in odpadne hrane

Potrebe (5)

Strateški cilj (3)

Preprečevanje nastajanja izgub hrane, presežkov hrane in odpadne hrane (proizvodnja in potrošnja)

Preprečevanje nastajanja izgub hrane, presežkov hrane in odpadne hrane (proizvodnja in potrošnja)

Zmanjševanje količine odpadne hrane s prerazporejanjem in uporabo presežkov hrane

z doniranjem hrane;
v predelavo v nove izdelke (prehranske, neprehranske) ali preusmerjanje v hrano za živali (kar ni namenjeno humani prehrani)

Ustrezno ravnanje z odpadno hrano

aerobna (kompostiranje) in anaerobna (bioplinarne) obdelava;
drugi postopki obdelave odpadkov (npr. biogospodarstvo, energetska predelava)

 Operativni cilji (9)

 Aktivnosti (10)

 57 konkretnih ukrepov

Zmanjšanje izgub hrane in odpadne hrane v verigi preskrbe s hrano

ZAKAJ MORAMO ZMANJŠATI KOLIČINO ODPADNE HRANE?

Odpadna hrana po nepotrebnem obremenjuje omejene naravne vire, kot sta voda in tla. Slabo je za okolje in ima negativne posledice za podnebje in prehransko varnost.

Cilji EU in držav članic – 2030 (predlog)

10%

v predelavi in proizvodnji.

30 %

(na prebivalca) v trgovini na drobno, obratih prehrane in gospodinjstvih.

Direktiva 2008/98/ES	9a. člen	Preprečevanje nastajanja odpadne hrane: - Splošne določbe - Monitoring (enake določbe kot v letu 2018) <u>Cilji:</u> - Ciljne ravni (2) - Izhodiščno leto 2020 - Revizija ciljev (2027)
		
	29a. člen	Programi za preprečevanje nastajanja odpadne hrane: - Pregled PPNOH - Imenovanje pristojnega organa

Zakaj zmanjševati izgube hrane in količine odpadne hrane?

- Ekonomski vidik (manj stroškov na enoto, večji izplen na enoto)
- Manjši pritisk na količinsko proizvodnjo hrane, cene hrane
- Manjši pritisk na naravne vire (št. ha, manj FFS, gnojil, manj vode, manj goriva, manj izpustov...)
- Boljša preskrba prebivalcev s hrano
- Manjši pritisk na kmetijstvo kot ,onesnaževalca‘!
- Dvig družbene norme glede spoštovanja hrane in tistih, ki jo proizvajajo!

Spoštujmo hrano,
spoštujmo planet

Hvala za vašo pozornost!

Tadeja Kvas Majer, MKGP - slovenski dan brez zavržene hrane - 24. 4. 2024